

מחיר 5 ש"ח

ב"ה

מדרריך הלכותי

- שבועות -

הלכה למעשה בשפה בהירה

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

♦ בפתח הקובץ ♦

בשבח והודיה להשי"ת, הננו שמחים להגיש בפני ציבור אנ"ש חסידי חב"ד בארץ הקודש, מדריך הלכות ומנהגים לחג שבועות הבעל"ט.

מטרת המדריך, להקיף את כלל פרטי הלכות ומנהגי החג המעשיים, ולהגישם תחת קורת גג אחת בשפה פשוטה וברורה לכל אחד ואחת. כך שכל אחד, יוכל לפתוח את המדריך, ולמצוא את ההדרכה הברורה לפרטי פרטים.

יצוין, כי בעריכת מדריך זה הובאו רק עיקרי הדינים המצויים, ההלכות השכיחות והמנהגים הנוגעים למעשה בפועל. אין בכתיבת הלכות אלו בכדי להכריע בדברים השנויים במחלוקת.

בליקוט החומר נעזרנו בקבצים וספרי המלקטים: הרב י"י ברוין, הרב י"ש גינזבורג, ועוד; ותודתנו נתונה להם.

בברכת קבלת התורה בשמחה ובפנימיות, ויה"ר שנזכה מתוך אחדות החסידים והתקשרות לכ"ק אד"ש מלך המשיח, שיבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, תיכף ומיד ממש.

ר"ח סיון ה'תשע"ז

מכון הלכה חב"ד

יול"ע"י מחלקת ההו"ל של
מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

רכז מערכת: הרב מאיר רוזנבלט

עורך: הרב יוסף יצחק בקשי

סיוע בעריכה: הרב מנחם מענדל ויינר

הגהה: הגה"ח הרב מיכאל אבישיד, רב קהילת חב"ד רמת בית שמש א'

הגה"ח הרב משה קורנווייץ, רב ביהכ"נ"ס חב"ד הר יונה

הגה"ח הרב חיים קיז'נר, דיין ורב קהילת חב"ד עמנואל

עיצוב ועימוד: מאיר קולטון

להערות ותגובות: משרד 076-5409773. דוא"ל mhalachachabad@gmail.com

♦ ימים הסמוכים לחג ♦

אמירת תחנון

א. מראש חודש סיון עד י"ב בו, ועד בכלל¹, אין אומרים תחנון².

איחולים

ב. כ"ק אד"ש עורר כמ"פ שבימים קודם החג יהודים יברכו איש את רעהו "קבלת התורה בשמחה ובפנימיות". וכ"ה מנהגו כמפורסם במכתבים משלהי חודש אייר³.

כינוסי הכנה לקבלת התורה

ג. יש לארגן 'כינוסים' של [אנשים, של נשים, ובפרט של] ילדי ישראל, 'צבאות ה'", בקשר ל'זמן מתן תורתנו': לפני מתן-תורה - בתורת הכנה למתן-תורה, ב"זמן מתן תורתנו" עצמו, וכן לאחר מתן תורה בימי התשלומין⁴.

בכינוסים אלו [עד סיום חג השבועות] ובכל מקום יש להודיע ולפרסם שכל ילדי ישראל יגיעו לקריאת התורה דחג השבועות.

צרכי החג

ד. בפרט בחג השבועות יש לדאוג לכלל יהודי יהיה את כל הדרוש עבור צרכי החג ובהרחבה⁵, כיוון שבחג זה ישנו חיוב לאכול ולשמוח יותר מבכל יו"ט כדי להראות שנוח ומקובל לנו יום שניתנה בו התורה⁶.

ראש חודש סיון

ה. "מאחר ר"ח סיון . . . התחיל משה להתעסק עמהם בענין קבלת התורה וכו"⁷.

ו. עבודת יום זה מתייחדת בענין ה'אחדות', שהרי ביום זה באו כל בני ישראל למדבר סיני כאיש אחד בלב אחד, והתחילה עיקר ההכנה למתן תורה. ועל כן מיום זה יש להוסיף יותר באהבת ישראל ואחדות ישראל⁸.

ז. על פי הוראת כ"ק אד"ש, כדאי ונכון שיתחילו מיום זה ללמוד את הדרוש הנדפס בתורה אור 'בחודש השלישי' בריש פרשת יתרו, ולהמשיכו בימים הבאים, ולהסבירו לכל אחד ואחת ואפילו טף, כל אחד לפי דרגתו⁹.

ח. מעלת ימים אלו שקודם חג השבועות מתייחדת בכך שבכל יום משה רבינו הכין את עם ישראל בהכנה מיוחדת לקראת קבלת התורה, והימים האלה נזכרים ונעשים, שבכל שנה עבודת ההכנה לקבלת התורה צריכה להיות מעין ההכנה שהייתה ביום זה בפעם הראשונה¹⁰.

עם שאר העניים האומללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו, ושמחה כזו קלון היא להם.

(7) ע"פ שו"ע אדה"ז סי' תצ"ד, כ.

(8) התועודיות תשמ"ט ח"ג ע' 226.

(9) התועודיות תשמ"ח ע' 380.

(10) ע"פ לקו"ש חל"ח ע' 5. סה"מ מלוקט ח"ג ד"ה אנוכי ה"א תשמ"ט, ושם בהערה 36: "וע"פ מ"ש בפנים יומתק מה שמאריך בשו"ע שם בפרטי הענינים שהיו בהימים שלפני מ"ת - אף שענינו של השו"ע הוא הלכות ופסקי דינים וטעמיהם - כי גם זה הוא הלכה שבכל יום (בכל שנה) צריכה להיות העבודה בהענין שהי' ביום זה בפעם הראשונה".

(1) דהיינו חמשה ימים אחר שבועות כי החג יש לו תשלומין כל שבעה סידור אדה"ז לפני למנצח יענך.

(2) שו"ע אדה"ז סי' תצד, ס"כ.

(3) שיחת ש"פ במדבר תשמ"ח.

(4) התועודיות תשמ"ח ח"ג עמ' 410 ועוד.

(5) התועודיות תשמ"ג ח"ג ע' 1536 ואילך.

(6) שו"ע אדה"ז סי' תצד, יח. וכמו שכתב הרמב"ם כשהוא אוכל ושותה [ביום טוב] חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה

◆ שבת במדבר ◆

שמקרבת") - אנשים לחוד ונשים לחוד (כמובן וגם פשוט), שבה ידברו דברי-תורה בכלל, ובמיוחד - בענייני אהבת-ישראל ואחדות-ישראל¹⁵.

ג. שחרית: בתפילת שחרית אין אומרים 'אב הרחמים'¹⁶.

ד. מנחה: אין אומרים 'צדקתך'. בקריאת התורה, (וכן בימי שני וחמישי בשבוע זה), קוראים בפרשת נשא, ומסיימים את קריאת השלישי: "זאת עבודת... בני מררי... אהרון הכהן" (ד, לג)¹⁷.

ה. פרקי-אבות: פרק ו'.

ו. מעריב: אין אומרים 'יהי נועם', 'ואתה קדוש'¹⁸.

15 ש"פ בחוקתי תשמ"ו. 'התועודיות' תשמ"ו ח"ג עמ' 366. ובהתועודות באותה שבת עצמה, הוסיף הרבי (בהערה) מודגשת בשיחה המוגהת): **מוכן וגם פשוט - שצריך להיות המשך מתאים לכל זה (ובאופן דמילין בקודש) לאחרי השבת-קודש - וביתר שאת וביתר עוז במקומות שעדיין לא עשו בכל זה מאיזה סיבה שתהיה** (לקו"ש חכ"ח ע' 239).

16 סידור אדה"ו.

17 ספר המנהגים ע' 14.

18 שו"ע אדה"ו סי' תצד, תכ. מג"א תקעג ס"ק א'. לוח כולל חב"ד.

א. יום המיוחס: מובא בספרים¹¹ שב' בסיון נקרא 'יום המיוחס' או 'יום היחוס', כיוון שביום זה נתחדש היחוס המיוחד של בני ישראל ונאמר להם "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"¹².

ב. שבת אחדות: כ"ק אד"ש עורר על כך שמכיוון שבימים אלו מודגש ענין האחדות מצד כו"כ דברים שקרו בהם¹³, לכן יעשו התועודיות של אחדות, וזלה ק': "**בקשה נפשית** - ביום השבת הבא עלינו לטובה"¹⁴, בעלות המנחה, יתאספו בכל מקום ומקום רבים מישראל, אנשים ונשים וטף, להתועודות רעים, עד לסעודה כפשוטה ("גדולה לגימה

11 ראה ספר טעמי המנהגים ע' רגג, וש"נ. וכך רואים בהנהגת כ"ק אד"ש שמשתמש בנוסח זה בשיחותיו הק'

12 שמות יט, ו. ובכמה בשיחות הזכיר הרבי מלך המשיח את גדולי ישראל שהדגישו את מעלת יום זה בלשון המיוחדת הזו, על אף שלא נזכר ע"ז בספרי חסידות. עיין בשיחת ש"פ במדבר תשמ"ז ביאור על שם מיוחד זה.

13 החל מהענין שמר"ח סיון היו בני" מול הר סיני, ובכלל החודש השלישי מורה על אחדות, תוכן הקריאה בשבת במדבר הוא על מנין בני" שגם בו מודגש ענין האחדות ועוד.

14 במקור - שבת מברכים וער"ח סיון ("שאו מתחיל כבר ענין האחדות דר"ח סיון"...).

◆ שלושת ימי ההגבלה - ג' סיון ◆

ימי הגבלה קודם ערב חג השבועות לא הייתה רוח כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע נוחה מזה²⁰. בנוגע לתספורת בליל ערב החג, יש מחמירים שלא להסתפר²¹, ובמקום

א. לייקר הזמן: כותב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע על כ"ק אדמו"ר הרשב"ב¹⁹: "ימים האחרונים לפני העצרת מייקר הזמן".

ב. תספורת: מנהגו שאין מסתפרים עד ערב שבועות. כשהסתפרו בשלושת

20 היום יום ג' סיון.

21 כן הוא דעת הרב מיכאל שיחי' אבישיד. כיון שפשט דברי

19 סה"ש תרצ"א ע' 236.

יש המקליין להתיר שמיעת מוזיקה בארץ ישראל מר"ח סיון²⁵.

ה. לימוד התורה: היא ההכנה הראויה לקבלת התורה ולכן יש להוסיף בלימוד הנגלה ולימוד החסידות.

ו. שמחת יום-טוב: ביום טוב של עצרת חייב אדם להיות שמח וטוב לבב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים אליו, ושמחה זו היא מצות עשה מן התורה. כיצד משמחים? הקטנים נותן להם קליות ואגוזים והנשים קונה להן בגדים ותכשיטים כפי ממונו²⁶. מן הראוי שלא לדחות מצוה זו לימים האחרונים שקודם החג כדי שיכנסו לחג שמחים וטובי לב.

באליה רבה (סתצ"ג הובא בפמ"ג ובשעה"צ שם), וכל-שכן לפי מנהגנו שנוהגין אבילות עד ערב שבועות. וכן היא דעת הרב מיכאל שיח' אבישיד.

(25) וכן היא דעת הרב חיים שיח' קיז'נר.

(26) שו"ע אדה"ז סי' תקכט סעי' ו-ז. ושם 'והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו' [והוא כלשון הרמב"ם בהל' יו"ט פ"ו ה"ח אך אין כוונת הדברים שיקנה להם זאת ביו"ט, אלא כלשון הרמב"ם בספה"מ מ"ע נד' ש"מח בכל מיני שמחה. וללבוש בגדים חדשים', היינו שהמצוה היא שיהיה להם בגדר חדש ללבישה בחג.

הצורך בוודאי שניתן להסתפר²².

ג. נישואין: בשנים הראשונות הורה כ"ק אד"ש להחמיר גם לגבי נישואין בשלשת ימי הגבלה, ורק בשנים האחרונות התיר חתונות בשלושת ימי הגבלה²³.

ד. מוזיקה: למנהגנו עדיין לא שומעים מוזיקה בימים אלו כבימי הספירה²⁴. אך

הביאור הלכה (ד"ה יש נוהגים בסי' תצג) הוא שעד ערב חג נוהגים מנהגי אבלות, וכ"ה ע"פ פשט שוה שבערב חג מותר להסתפר הכוונה היא כמו שאר דברים שעושים בערב חג דהיינו מהבוקר.

(22) ויש אומרים שזהו אף מלכתחילה ע"פ הנהגת האר"י ז"ל ועוד [שהיו מסתפרים בליל ערב חג] ראה שו"ת שואל ונשאל ח"ב סי' ס'.

(23) השינוי בשנים האחרונות להתיר נישואין בני ימי הגבלה - לכאורה נראה ברור שהוא על יסוד ההוראה שלא לדחות נישואין וכו' ושאינן להחמיר בקביעת ימי נישואין "מלבד המפורשים". ולהעיר - שלכמה ש"י - גם המחמירים עד ג' ימי הגבלה - התירו נישואין מרי"ח סיון. ומענין לענין יש להעיר שאין מנהגנו להחמיר בפרישות בימים אלו. ואפילו בנוגע לליל שבועות שמובא במשנה ברורה סי' רמ סק"ז שאין לשמש, כתב בשער הציון המקור לזה מאחרונים דע"פ הקבלה נכון לזוהר, ממילא מובן שהוא רק חומרא ולא ע"פ דין, וידועים דברי הרבי בנושאים אלו שאין להחמיר ולהביא לידי קולא ואכ"מ.

(24) אע"פ שנוהגין להקל בני ימי הגבלה לערוך חתונות, אין זה היתר גורף לריקודים ומחולות של רשות, וכפי שמובא

♦ ערב חג השבועות ♦

באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	כניסת החג
19:20	19:12	19:19	19:03	כניסת החג
20:22	20:25	20:24	20:21	צאת החג

א. מעלת היום: "ביום זה יש להתבונן בענין הקדמת נעשה לנשמע, התבוננות המתאימה שמביאה לידי פועל, שבכל ענין דעבודת ה' צריך לכל לראש לקיימו

בפועל (נעשה), ולאחרי זה להבין את הענין בחב"ד שלו (נשמע). ואף שיום זה (חמישי בסיון) הוא ערב יו"ט שישנם בו כמה טרדות והכנות צרכי החג, הרי

ז. קישוט בפרחים: ב-770, וכן בקהילות רבות של אנ"ש, לא נהגו בשטירת עשבים והעמדת אילנות לכבוד החג³³.

ח. נר נשמה: אין מנהגנו להדליק נר נשמה ליו"ט שמזכירים בהם נשמות³⁴.

ט. הכנת אש לנרות: יש לדאוג להשאיר אש דולקת שיוכלו להעביר אש מאש להכנת מאכלי החג³⁵. ואפשר להשאיר האש מהגז. אלו המשתמשים בהצתה חשמלית ומדליקים הגז בתוך יו"ט, יזכרו לנתק את החיבור לחשמל לפני יו"ט.

י. מקוה: חייב אדם לטהר עצמו ברגל, כלומר לטבול במקוה³⁶. וכמובן שזה כולל גם כן טהרה רוחנית.

סוד הדלקת נרות

יא. מדליקים את הנרות לפני הברכה כבשבת³⁷. וצריכים להניח את הגפרור

למרות המובא בשו"ע אדה"ז סי' תצד, יד - טו, שנהגין לשטוח עשבים בבית הכנסת ובבתים בשבועות וזכר לשמחת מתן תורה וכן נוהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים כדי להזכיר שבעצרת נידונין על פירות האילן ויתפללו עליהם. והובא גם בלוח כולל חב"ד. וכן נהגו בביהכ"ז בניקולייב.

(34) ע"פ המובא בהמלך במסיבו' ח"א ע' שכא.

(35) מובא בשו"ע אדה"ז סתק"ב סי"א, אין מוציאין אש ביו"ט מפני שהוא מוליך דבר חדש ודומה קצת למלאכה וכיון שהיה אפשר לעשות מערב יו"ט אסור לעשות ביו"ט.

(36) בשל"ה ריש מס' שבועות שלו: "וחייב אדם לטהר עצמו ברגל וליילך לטבול ומכל שכן ברגל הוה שבו טבלו את עצמן כל ישראל אנשים ונשים בציווי השם יתברך, כמו שכתוב לך אל העם וקדשתם גוי'. ובזוהר פרשת אמור (חי"ג צו, ב) משמע לטבול קודם עלות השחר לאחר שלמדו כל הלילה. וכן הוא המנהג בארץ ישראל. מכל מקום נראה לי לטבול גם כן בערב הרגל כדי שיהיה בהכנסת הרגל, וגם זכר לאבותינו שטבלו בערב הרגל קודם שקיעת החמה כדמשמע פרק רבי עקיבא (שבת פו, ב) . . . ניתנה תורה לטבולי יום".

(37) שו"ע אדה"ז סי' רסג, ח, משום שלא חילקו בוה ביו"ט לשת.

ידועה תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר שבחג השבועות, ועל-דרך זה בערב (ומעין) חג השבועות, אין שליטה (כל-כך) להצד שכנגד, ולכן הוא זמן המוכשר לעשות הכל לטובת לימוד התורה והעבודה כו"³⁷.

ב. יש להוסיף ביום זה בכל ג' הקווין תורה, עבודה, וגמילות-חסדים, ובפרט בצדקה - הוספה מיוחדת באופן של "פתיחה חדשה"³⁸.

ג. בדיקת/תרומת דם: יש לזוהר מלעשות בדיקת/תרומת דם בערב שבועות כשאין בהם צורך מייד³⁹.

ד. תספורת: מצוה על האדם להסתפר בערב יום טוב, שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול, ובפרט בערב חג שבועות אחרי שלא הסתפרו כל ימי הספירה. ואפשר גם אחר חצות היום⁴⁰. כמו"כ יש ליטול הציפורנים⁴¹.

ה. כמה דינים השכיחים בהכנת מאכלי חלב - ראה לקמן בהוספה א'.

ו. חג המ'צות: חג השבועות היה נקרא בליובאוויטש 'חג המ'צות', [הרב מכונה 'מ"ץ' או 'מו"ץ': מורה-צדק], כי בו היו באים רבנים חסידים לרבי⁴².

(27) סה"מ מלוקט ח"ג ע' קעט ד"ה 'אנוכי הוי' אלקיך'.

(28) סה"מ מלוקט ח"ג ע' קעט ד"ה 'אנוכי הוי' אלקיך'.

(29) ואף שיש מקום לומר שבדיקות דם אינן בגדר הקות דם, וכבר האריכו בוה - מ"מ, בערב חג השבועות, שיש בו חשש סכנה, יש מקום להחמיר. ועל דרך מה שהחמיר אדה"ז בשולחן (ארי"ח תס"ח סכ"ג) לענין אחר לגבי ערב שבועות.

(30) דלא כבערב פסח, משנה ברורה סי' תקל"א סק"ב.

(31) שו"ע אדה"ז סי' תקטס ס"ב.

(32) ספר-השיחות תרצ"ו עמ' 137 (כנראה שם, החל מוזמן הצמח-צדק). ביאור העניין באריכות, בספר-השיחות תש"נ

ח"ב עמ' 487 ואילך.

מאש דולקת.

טו. איש שמדליק אינו מברך 'שהחיינו', אלא בקידוש⁴¹.

טז. יש מחמירים שלא להשתמש בנר של יום טוב כדי להדליק עמו נר אחר של חול או להדליק את הגו.

יז. **צדקה:** הרגילים בנתינת צדקה בכל יום יתנו גם בעד היו"ט דחג השבועות⁴².

(41) לוח כולל חב"ד. וכן אישה שמקדשת בעצמה כדאי שלא תברך שהחיינו בהדלקת נרות, (והטעם כמ"ש רבי עקיבא איגר בס' רס"ג בשם היעב"ץ והחיד"א (בברכי יוסף) שמקום ברכה זו הוא לא בהדלקת נרות, אלא שזה כבר נשתרש כמנהג).

(42) ועד"ז בכל עש"ק וערב יו"ט כו' ("הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א לחג השבועות", נדפסו בלקו"ש חכ"ח ע' 315).

שיכבה מעצמו כמו בשבת³⁸.

יב. מברכים שתי ברכות, ברכת 'להדליק נר של יום טוב', וברכת 'שהחיינו'. אם טעתה בברכות ובירכה 'להדליק נר של שבת', יצאה ידי חובה בדיעבד, ואינה צריכה לברך שנית³⁹.

יג. כדאי אשר ילדה המתחילה להדליק נרות, תדליק בפעם הראשונה לכבוד יו"ט, שאז ברכת "שהחיינו" היא גם על התחלת הדלקת נרות⁴⁰.

יד. אם איחרו את הזמן צריך להדליק נרות

(38) דכיבו אסור ביו"ט כמ"ש בשו"ע סי' תקי"ד.

(39) קיצור דיני ומנהגי ש"ק ויו"ט ע' מ.

(40) ספר השיחות תש"נ ח"ב ע' 481. הובא בשערי הלכה ומנהג ח"א ע' רסא.

♦ ליל חג השבועות ♦

השבועות⁴⁵.

ג. **מענייני היום:** "איתא בספרים⁴⁶ בהרמז במאמר רו"ל "הכל מודים בעצרת דבעיני נמי לכס", ש"עצרת... הוא הזמן המוכשר לעת רצון להתפלל לקרב קץ הגאולה... דבעיני לשון אם תבעיון בעו, והוא לשון תפלה ובקשה, נמי לכס גימטריא קץ, היינו, שאז זמן המוכשר להתפלל שיתקרב קץ הגאולה", "קץ הימים" ו"קץ הימין"⁴⁷.

(45) לקו"ש ח"ח ע' 252. בחו"ל נהוג ללכת לתהלוכה זו בליל ב' של יו"ט, אבל בא"י נראה ששייך יותר לליל א' של יו"ט, כפשוט.

(46) מאמר מרדכי מסכת פסחים.

(47) שיחת ש"פ נשא התנשיא. וראה גם ר"ד ליל ב' דחג השבועות התנשיא לקהל שיחיו שחזרו מתהלוכה - ספר השיחות תנשיא.

א. **קבלת עול תורה:** בליל חג השבועות חייב כל אחד לקבל על עצמו עול התורה. זו צריכה להיות קבלה בלב, וגם קבלה בפה, ויאמר: ריבוננו של עולם, הריני מקבל עלי עול התורה⁴³.

ב. **תהלוכה:** כ"ק אד"ש הנהיג שביו"ט הולכים לבקר בני"ש שבבתי כנסיות ובתי מדרשות בכוי"כ שכונות, כדי להוסיף בשמחת החג (ע"י ההתאחדות עם רבים מבני"ש שבשאר שכונות), ובפרט ע"י אמירת דברי תורה ("פיקודי ה' ישרים משמחי לב"), נגלה דתורה ופנימיות התורה⁴⁴. ותהלוכה זו שייכת במיוחד לחג

(43) סה"ש תש"ד עמ' 127.

(44) בספר השיחות התנשיא.

ח. אשה המקדשת ובירכה 'שהחיינו' בהדלקת נרות לא תברך שוב.

ט. **שמחת ועונג יום טוב:** גם בסעודת הלילה⁵² יש להקפיד לאכול בשר כבכל יו"ט, דחיוב השמחה [מדאורייתא] הוא הן ביום והן בלילה, והמנהג לאכול בשר בקר⁵³. וישתה יין באמצע הסעודה⁵⁴.

י. נהוג שבזמן הסעודה יחזור איזה ענין בתורה ויספר סיפור מהבעל שם טוב, שיום ההילולא שלו חל בחג השבועות⁵⁵.

יא. **ברכת המזון:** יעלה ויבוא. הרחמן ליו"ט. אם שכח לומר יעלה ויבוא, עיין בהערה⁵⁶.

52) ע"פ המבואר בשע"ת ריש סי' תקכ"ט, כמג"א בסי' תקמ"ו. [דיש חיוב אכילת בשר גם בלילה], ודלא כשאנת אריה. וראה שיחת ליל שמחת ביאר כ"ק אד"ש כי שיטתו היא דלא כשג"א אלא כדברי הר"ף [שחובת שמחה מהתורה היא כבר בליל א'] עיי"ש. וכן משמע מלשון אדה"ז שם ס"ד [ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו]. וראה לקמן בסעודת היום, שלמנהגנו אין אוכלים בליל החג את המאכלים החלביים אלא ביום, וכן האריכו בענין זה האחרונים.

53) מג"א סי' תקנ"א, סק"כ בשם הב"ח שהפירוש חיוב שמחה הוא בבשר בקר. האוכלים עוף משום שלא אוהבים בשר בקר, או שזה גורם להם הרגשה כבדה ועייפות וכו', יש להם על מי שישמכו.

54) שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט, ד. כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ששה רביעית יין בכל סעודה. להעיר מלשון אדה"ז שם ס"ד "וצריך לקבוע כל סעודה על היין דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו".

55) בשו"ת יום ב' דחגה"ש תשכ"ד נאמר: אע"פ שהלשון (בסה"ש תש"ד ע' 140) הוא שמנהג רבותינו נשיאנו הי' לחזור מאמר ולספר סיפור מהבעש"ט בחג השבועות, מ"מ, כיון שכ"ק מרח"א אדמו"ר סיפר לנו אודות מנהג זה (ובאופן שניתן להעתיק), נכון הדבר, שכל אחד ואחד - כל מי שממע אודות מנהג זה - יחזור תורה מהבעש"ט בכל חג השבועות, יום ההילולא של הבעש"ט, ויספר סיפור אודותיו.

56) השוכח יעלה ויבוא ונוכר קודם שאמר "השם" בחתימת ברכת "בונה ברחמינו ירושלים" חוזר ליעלה ויבוא. אם אמר כבר השם חותם הברכה, ואחר כך אומר (כנוסח שבסידור) בא"י אמ"ה אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה את יום חג השבועות הוה בא"י מקדש ישראל והומנים. אבל אם נוכר אחרי התחלת ברכת הטוב והמטיב, אפילו לא אמר רק תיבת "ברוך" חוזר ומברך ברכת המזון.

ז. "ידוע שחג השבועות קשור עם משה רבינו שקיבל אז התורה מסיני, ודוד המלך והבעש"ט, דבעצרת הוא יום ההילולא דדוד המלך. . וגם יום ההילולא הבעש"ט"⁴⁸.

מעריב

ה. בליל שבועות ממתנינים להתפלל ערבית של חג עד לאחר צאת הכוכבים, כי אם יקדימו ויקבלו קדושת יום טוב בתפלה מבעוד יום הרי זה כמו שחסרו מעט ממ"ט ימי הספירה שלפני החג, והתורה אמרה "שבע שבתות תמימות תהיינה"⁴⁹.

ו. **סדר התפילה:** שיר המעלות. מעריב לשלש רגלים. (אם טעה בתפילת עמידה, עיין בהערה⁵⁰). קדיש שלם. עלינו.

סעודת יום טוב

ז. **סדר הקידוש⁵¹:** אתקינו סעודתא (ליו"ט). שהחיינו.

48) סה"מ מלוקט ח"א ע' תסג.

49) שו"ע אדה"ז סתצ"ד סי"ב.

50) **טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול,** אם נוכר באמצע ברכה (בין שנוכר בברכה ראשונה של אמצעיות של חול שהיא אתה חונן, ובין שנוכר בשאר ברכות אמצעיות של חול) צריך לגמור כל אותה ברכה ואח"כ מתחיל ברכה אמצעית של יום טוב.

טעה והתפלל כל התפלה של חול ולא הזכיר כלל ענין קדושת היום בתפלתו (יעלה ויבוא וכדומה) לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולהתפלל תפלה של חג, אבל אם הזכיר של חג בתוך שמונה-עשרה אע"פ שלא קבע לחג ברכה בפני עצמה יצא ידי חובתו. **ואם נוכר קודם שאמר "מודים"**, אחר סיים ברכת "המחזיר שכינתו לציון" אומר יעלה ויבוא קודם מודים ויצא. אם התחיל כבר "מודים", אם נוכר לפני שאמר "יהיו לרצון" השני, חוזר ל"אתה בחרתנו". ואם אמר כבר "יהיו לרצון" השני והסיח דעתו מלומר תחנונים, חוזר לראש התפילה של יום טוב.

טעה והתפלל של שבת לא יצא ידי חובתו. ואם נוכר באמצע ברכה אמצעית, או לאחר מכן, פוסק מיד ומתחיל של יום טוב.

51) בחג השבועות, אפילו כשחל בחול, אין לקדש קידוש היום מבעוד יום.

• תיקון ליל שבועות •

בחיבתותא תליא מילתא דכתיב ואהבת את ה' אלקיך וכתיב מאהבת ה' אתכם וכתיב אהבתי אתכם אמר ה' ⁶⁴.

ת. מקובלת ההנהגה בין אנ"ש שלא לומר את הנוסחאות של ה'יהי רצון' ושלא לכוון את הכוונות שנדפסו בתיקון ⁶⁵, ולא אומרים כלל את הקדישים הנדפסים שם.

ט. מי שלא סיים תיקון ליל שבועות בלילה, ישלים ביום ⁶⁶.

הנהגה בעת אמירת התיקון

י. כ"ק אד"ש עורר על כך שאמירת התיקון כולו בלילה זה אמורה להיות באופן ראוי ובאותו כווד ראש כקבלת התורה מסיני. ראה בהערה ⁶⁷.

יא. צריך לזיז את ההוציא בשפתיו ולהשמיע לאזניו כל מה שלומד ⁶⁸.

64 שם. להעיר, שבתיקון שבהוצאות החב"דיות שהדפסו בשנים האחרונות, נתקנו הטעויות.

65 ע"פ המלך במסיבו ח"א ע' ריח. עד"ו להעיר משו"ע אדה"ז ס' מו, ס"י.

66 הוראת אדמו"ר מהור"י צ' למנהלי הישיבה קודם חגה"ש תש"ה, קובץ ליובאוויטש' גיליון 3 עמ' 35.

67 שיחת ש"פ במדבר תשמ"ח וממשיך שם: "... ולהוציא מדעתם של אלו הטוענים לשם מה "לכוזב הזמן" בשביל אמירת ה"תיקון", הרי, יכולים לנצל את הזמן ללמוד בעיון המשיך ע"כ... או ענין כיו"ב בפנימיות התורה, במקום "לומר" תיקון, עד למנין המצוות... כי ההכנה האמיתית לקבלת התורה היא - עיי' "תיקון ליל שבועות", אשר, מעלתו מודגשת בשמו אשר יקראו לו ע"פ מנהג ישראל (תורה היא) - "תיקון ליל שבועות" וכן ראה בסה"ש הש"ת ע' 113 (בתרגום ללה"ק): "העבודה של שבועות היא באמירת אותיות שבתורה, ואמירת האותיות שבתורה זהו תיקון השבועות... הזמן לאמירת התיקון הוא בליל שבועות... והתיקון באמירת אותיות התורה היא ההכנה העיקרית לקבלת התורה". וראה עוד בהתוועדויות תש"ח ח"ג ע' 133.

68 הלכות ת"ת לאדה"ו סופ"ב "... אלא אם כן בשעת עיון להבין דבר מתוך דבר, וכל מה שלומד בהרהור לבד ואפשר לו להוציא בשפתיו ואינו מוציא אינו יוצא בלימוד זה ידי

א. נוהגים כל ישראל ⁶⁷ להיות ניעורים כל הלילה לעסוק בתורה.

ב. עיקר הלימוד יהיה בתורה שבעל פה ⁶⁸. ומנהגו שאומרים 'תיקון ליל שבועות' ⁶⁹.

ג. אפשר להתחיל אמירת התיקון עם היכנס החג ולהמשיך אחר הסעודה ⁶⁰.

ד. אמר כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע: יש תחת ידי כתב יד אדמו"ר האמצעי נ"ע וכתוב שם שהוא מבטיח למי שיהי ניעור בליל שבועות כל הלילה יזכה לכתר תורה ⁶¹.

ה. מי שלא ישן כלל ועיקר [אפילו רגע אחד] בלילה זה ועוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק ⁶².

ו. ב"תיקון ליל שבועות" בסוף הקטע מספר יצירה - צריך להיות כמו שהוא בכמה וכמה הוצאות דספר יצירה הנדפס בפ"ע: "...נאמנת ג' רעות ללשון דיבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה ואחד בלב ג' טובות ללשון שתיקה ושמירת הלשון ודיבור אמת" ⁶³.

ז. ב"תיקון" שנדפס בסלאוויטא (ועוד) בהעקת מאמרו של רשב"י: "אנן בחיבתותא תליא מילתא דכתיב כו", הובאו רק ב' פסוקים. וצ"ל כזוהר: "אנן

67 ענין זה אינו שייך לנשים, שו"ת רב פעלים לכן איש חי. 68 שו"ע אדה"ו ס' תצדג.

69 ראה בכ"ו בהמלך במסיבו ח"א ע' רכח ואילך.

60 ע"פ הנהגת הרבי הרש"ב, ספר השיחות תש"ט ע' 328.

61 התוועדות שמח"ת תרנ"ב (תורת שלום ע' 3).

62 באר היטב ארי"ח סתצ"ד בשם ס' הכוונות. וראה זהר ח"א ט, א.

63 לקו"ש ח"כ"ח ע' 315 (בכותרת: "הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א לחג השבועות"). ובהתוועדויות תשמ"ח ח"ג עמ' 409: "וכאן המקום לתת י"שר כח על פרסום והדפסת התיקון

טעות בסיום ספר יצירה".

אין צורך לומר ברכות התורה ע"מ להמשיך ללמוד, אלא בסיום הלימוד יאמר הברכות.⁷²

טז. ברכות השחר: לאחר שעלה השחר, יטול ידיו ג"פ לסירוגין⁷³, ואחר עשיית צרכיו יטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (כבכל יום) עם כל ההקפדות כדן נטילת-ידיים לסעודה, ואז יברך את כל הברכות על הסדר.⁷⁴

יז. ברכת ציצית: אינו מברך עד לאחר זמן "משיכיר".

יח. בחורים שאינם מברכים על טלית גדול, צריכים לזוהר שלא לברך על הטלית קטן שהיו לבושים בו בלילה. וטוב שיברכו על טלית אחר ויפטרו גם את זה שהיו איתו במשך הלילה.⁷⁵

יט. איסור אכילה: אסרו חכמים לאכול ולשתות לפני תפלת שחרית משהגיע זמן תפלה, היינו עלות השחר.⁷⁶ אם אינו יכול לכוון דעתו בתפלתו עד שיאכל או ישותה, מותר לאכול ולשתות, כיוון שהוא צורך התפילה, (כמובן, לאחר אמירת קריאת שמע של שחרית⁷⁷) ואפילו בזמננו שאין מכוונים כל כך בתפלה.⁷⁸

יב. אם סיים את אמירת התיקון וטרם עלה השחר, לא יתבטל מלימוד ויפנה לדברים בטלים, שהרי הלימוד בלילה זה הוא חלק מההכנה הראויה לקבלת התורה.⁶⁹

יג. אם נרדם באמצע אמירת התיקון - תוך כדי לימוד - אפילו ליותר מחצי שעה, א"צ לומר ברכות השחר כיוון דזוהי שינה עראית, אבל אם הלך לישון מיוזמתו זה כבר נקרא שינת קבע וצריך לומר ברכות השחר לפני שממשיך בלימודו.⁷⁰

טבילה קודם עלות השחר

יד. באשמורת הבוקר, מעט לפני עלות השחר נוהגים לטבול במקוה ארבע טבילות.⁷¹

הנהגה בזמן עלות השחר

טו. אין צריך להפסיק מלימוד בזמן שעלה השחר, כנראה מהנהגת כ"ק אד"ש (שאמר מאמרים בזמן זה). אם נמצא באמצע הלימוד והגיע זמן עלות השחר

חובת מצות ולמדתם אותם. בתורה שבכתב, אם מוציא בשפתיו אף על פי שאינו מבין אפילו פירוש המלות מפני שהוא עם הארץ הרי זה מקיים מצות ולמדתם. אבל בתורה שבע"פ אם אינו מבין הפירוש אינו נחשב לימוד כלל. ואף על פי כן יש לאדם לעסוק בכל התורה גם בדברים שלא יוכל להבין. ולעיתים לבא יזכה להבין ולהשיג כל התורה שעסק בה בעולם הזה ולא השיגה מקוצר דעתו".

(69) הובא בשם הבעש"ט (סידור ר"י שבת י"ג לו, ב. זוהר ח"י לה, ב) לזיזור משיחה בטילה עד קדושת כתר (כמובן שאין הפי"ש שאחר כתר יכולים להתחיל לדבר...). ופשוט שאין לבלות הזמן כשניעורים בלילה לדבר דברים בטלים (ראה בפ"י הרמ"ז לז"ח ח, א), שאם כן יצא שכרו בהפסדו. וישוב בטל הרי הוא כישן.

(70) נטעי גבריאל ע' קלה.

(71) בכתבי האר"ז (שער הכוונות, הועתק גם בלוח כולל חב"ד) איתא בזה"ל: ובהגיע אשמורת הבוקר, מעט קודם עלות השחר, בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח, אשר אז נקרא אילת השחר כנודע, אז צריך שתטבול במקוה, ותכוין אל מקוה העליון, שהוא כתר עליון דו"א, הנמשך לו בלילה הזה, והוא נקרא שער החמשים, כמ"ש. ועליו נאמר וורקתי עליכם מים שחורים כר, ועי"כ אנו מקבלים תוספת קדושה מבחי הכתר הזה.

(72) נטעי גבריאל ע' כג, קכח.

(73) שו"ע אדה"ו סי' ד"ג, מהדו"ק.

(74) הוראה בחשאי. שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א סימן ד'. סידור אדה"ו ברכות השחר. עיי"ע שו"ע סי' מו ס"ז. בנוגע לברכת "על נטילת ידיים" כותב הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי ז"ל בספרו "שערי תפילה ומנהג", שלמנהגנו למעשה, הוא לחשוש בכל יום לדעת ה"ש נוהגין" שהנטילה היא על ההתקדשות לתפילה, ולכן לאחר ברכת ענט"י יש לומר גם את הקרבנות של התפילה, שאו הברכה סמוכה לתחילת התפילה. ומביא שכן שמע מוקני החסידים שכן היה מנהג התמימים בליובאוויטש כשהיו נעורים כל הלילה.

(75) שו"ע אדה"ו סי' ח' סכ"ז.

(76) שו"ע אדה"ו סי' ע' ס"ה.

(77) אג"ק ח"ד עמ' י"ט.

(78) שו"ע אדה"ו סי' פ"ט ס"ה.

קריאת שמע⁸¹ ואחד מהם היה ליל שבועות.

קריאת שמע של שחרית

כב. אם הולך לישון אחר עלות השחר וחושש שלא יקום עד לסוף זמן קריאת שמע, יקרא כעת ק"ש (כמובן, לאחר אמירת ברכות השחר כנ"ל), ויתנה שאם לא יקום עד סוּזַק"ש יצא י"ח בקריאתו ז"ל⁸².

81 ספר השיחות תש"ב ע' 119.
82 ע"פ שו"ע אד"ה ס"ל נח, ב - ח.

וידוע פתגם רבותינו נשיאינו בזה⁷⁹.

כ. אין איסור לאכול קודם שעלה עלות השחר אם לא ישן עדיין, או שישן שינת עראי, או פחות משיעור ששים נשימות⁸⁰.

קריאת שמע שעל המטה

כא. בלויבאוויטש היו לילות שלא היו אומרים (79 היום יום י' שבט.

80 וראה בכל זה באג"ק כ"ק אד"ש ח"ג ע' עה-ו. ועיי"ש שבאשל אברהם (להרח"צ מבוטשאטש) סובר, שאם לא יהי ניעור מעלות השחר עד זמן התפלה אלא ילך לישון עוד הפעם קודם עלות, מותר לו לאכול. ובאשל אברהם משמע שגם אם ילך לישון לאחרי עלות, מותר לאכול קודם נז החמה.

♦ יום חג השבועות ♦

אם בא לבית הכנסת אחר שהתפללו הציבור שחרית ועומדים לקרות ההלל והוא לא התפלל שחרית, יתפלל ואח"כ יקרא הלל על סדר התפילה, עיין בהערה⁸⁴.

קריאת התורה

ה. בפתיחת הארון אומרים י"ג מדות ו"רבונו של עולם". מוציאים שני ספרי תורה. בספר תורה ראשון - קוראים לחמישה

84 ראה באג"ק ח"י"ו ע' סו, "אודות אמירת הלל לפני התפלה - הוראה בפירושו לא שמעתי בזה, אבל מסופר בפי חסידים, שאף שרבותינו נשיאינו בתפלת שבת היו מאריכים בתפלה אפילו כמה שעות לאחרי גמר הצבור את תפלתם, הנה ביום טוב היו מסתדרים באופן לגמור תפלת השחר עם הצבור ולאמר הלל עמהם". וראה בספר 'חסידים ואנשי אמת' ע' 121, ראשי פרקים מתוך דברים שרשם לעצמו הרה"ח ר' יהושע העשיל צייטלין ע"ה - מה ששמע מפי כ"ק אד"ש ביחידות, וז"ל: "ביו"ט יותר נכון אם אתה יכול להתפלל במנין רק להתחיל לפני המנין באופן לגמור עם המנין, כי אצל החסידים אומרים שצריכים להגיד הלל במנין". וידועה הנהגת הרבי הרש"ב שהיה מתפלל באריכות אבל בימים טובים היה מתפלל עם המנין כדי לומר הלל עם הציבור.

הכנה לתפלה

א. ע"פ המובא במכתבי הרבי מלך המשיח (בשם הרבי הריי"צ שמסר את הנהגת אביו כ"ק הרבי הרש"ב נ"ע), אחר שהיה ער כל הלילה כדאי שלא יתפלל תפילת שחרית אלא ילך לישון ואחר כך יתפלל, כדי להוסיף בצלילות הדעת בזמן התפילה⁸³. בכל מצב צריך לדעת שיש להקפיד להתפלל קודם חצות היום.

שחרית

ב. שחרית לשלוש רגלים. הלל שלם.
ג. אין להפסיק באמצע הלל כי אם על דרך שמפסיקים בברכות קריאת שמע.
ד. מצוה מן המובחר לקרוא את ההלל עם הציבור מיד אחר תפלת שחרית כדי שיענה עמהם "הודו" ו"אנא" אחר השי"ן.

83 אג"ק חלק ט ע' רלט, חלק ג ע' תלד. וכמובן משם שיש מצבים יוצאי דופן, כגון שברור לו שאם ישן זה רק יוסיף לעייפותו ולא ייטיב את מצבו.

יא. ראוי ונכון שבשעת קריאת התורה ובפרט בזמן קריאת עשרת הדברות, הורים ישגיחו על בניהם שלא יבלבלו ויסיחו דעת המתפללים ונמצא יצא שכרו בהפסדו, וד"ל.

יב. **בעמידה:** בשעת קריאת עשרת הדברות עומדים ופניהם אל הספר תורה⁹².

יג. **טעם עליון:** נוהגין לקרות בציבור בטעם העליון (לעשות מכל דיבור פסוק אחד, כלומר לסיים כל דיבור מעשרת הדברות בניגון כסוף פסוק) לפי שבו ביום ניתנו עשרת הדברות, לכך קורין אותו כמו שניתנו כל דיבור בפסוק אחד⁹³.

יד. כמה דינים השכיחים בקריאת התורה - ראה לקמן הוספה ג'.

הזכרת נשמות

טו. מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות⁹⁴. אָבֵל (רח"ל) בשנה

קרואים בפרשת יתרו "בחודש השלישי לצאת וגו'" עד סוף הסדרה. מניחים את הספר השני על הבימה מימין הספר הראשון⁸⁵. אומרים חצי-קדיש. הגבהה וגלילה. למפטיר קוראים בספר הב' בפרשת פינחס "וביום הביכורים וגו'".

ז. אין מנהגו לומר אקדמות⁸⁶.

ז. נוהגים לתת עליית מפטיר לגדול וחכם⁸⁷.

ח. הפטורה: מפטירים במרכבה דיחזקאל⁸⁸.

ט. נוהגין שגם הקהל - הקורא את ההפטורה בלחש - קוראה מעומד, מפני כבוד⁸⁹.

קריאת עשרת הדברות

י. **הבאת ילדי ישראל:** מתקנת כ"ק אד"ש, להשתדל להביא את כל ילדי ישראל כולל ילדים הכי קטנים שזה עתה נולדו⁹⁰ עד תינוקות שבעריסה לבית הכנסת - לכל הפחות - לשמיעת עשרת הדיברות⁹¹.

(85) רמ"א ס"א קמו ס"ח.

(86) היום יום ו' סיון, נעתק בספר המנהגים ע' 44. וכן בלקו"ש חל"ע ע' 231 שבליובאוויטש לא נהגו לאומרים. וראה עוד ב'המלך במסיב' ח"א ע' קעא שאמר הרבי שבכלל אצל חסידים לא נהגו לאמר הקדמות. בקשר למנהג הרבי בזה, עיי' שם בע' קעב שנראה שלא רצה לענות, בפועל ראו שבעת קריאת הרבי מתחיל לומר הקדמות בין גברא לגברא, ראה עוד במעשה מלך ע' 225 שצייני לזה.

(87) שו"ע אדה"ז סי' תצ"ה, ה.

(88) שו"ע אדה"ז תצד, ד. על שם שנגלה הקב"ה בסיני ברבוב רבבות אלפי שגאן. ולהעיר מו"ח יתרו (לו, סע"ד ואילך) דראיית יחזקאל היתה בחג השבועות ביום מ"ת" - לקוטי שיחות (חל"ג שיחה א לחגה"ש הערה 17). ונוהגין לסיים בפסוק ותשאני רוח אף שאינו כתוב כלל אצל המרכבה [ונתבאר באריכות בלקו"ש שם השייכות הפסוק זה להפטרה].

(89) שו"ע אדה"ז תצד, ו. וראה ברי"ד בעת הסעודה דיום א' וב' דחגה"ש תשכ"ח.

(90) התוועדיות תשד"מ ח"ג ע' 1833.

(91) בשלשלת היחס שבהקדמת לוח היום יום: "תשמ" . . . מעורר שילד/ילדות ישראל, אפילו "טף" ממש, יבואו

לביהכ"ס בחה"ש לשמוע "עשרת הדברות". ב"הוראות כ"ק אדמ"ר שליט"א לחג השבועות" (לקו"ש חכ"ח ע' 315): "כמדובר כמה פעמים - ע"פ מרז"ל "אמר הקב"ה לישראל בני היו קורין את הפרשה הזאת בכל שנה ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלין את התורה" - כשם שאמירת עשרת הדברות בפעם הראשונה היתה בנוכחות כל עם ישראל, אנשים נשים וטף, גם הקטני קטנים - כדאי להשתדל אשר בעת קריאת הפרשה הזאת בזמן מ"ת בכל שנה ושנה, כל בני ישראל, גם הקטני קטנים (ות) יהיו בבית הכנסת (לכל הפחות) בעת קריאת עשרת הדברות. ולהעיר אשר מ"ת הוא ע"י אשר "בנינו עורבים אונוני" [ובכמה שיחות: מבן חודש ומעלה. ואפילו לפני זה, אם הבריאות מרשה]. וראה בכל זה עוד בשיחת ער"ח סיון תשמ"ו, וש"פ בה"ב תשמ"ח, תש"ג, תנש"א, וכ"ה במאמר ד"ה 'אנוכי ה"א' תשמ"ט.

(92) היום יום ו' סיון, נעתק בספר המנהגים ע' 44.

(93) שו"ע אדה"ז סי' תצד, יא. ושם, "ויש נוהגין לקרות בציבור בטעם העליון לעולם אף בשבת פרשת יתרו ובשבת פרשת ואתחנן, רק היחיד הקורא לעצמו קורא בטעם התחתון".

(94) ראו אצל כ"ק אד"ש את ההקפדה ביציאת הקהל

נא. הנהגה בעת הברכה: בתיבת יברכך - המתברך ראשו באמצע. ה' - מיסב ראשו לימינו, שהיא שמאל המברך. וישמרך - באמצע. יאר - לשמאלו שהיא ימין המברך וכו'. שלום - ראשו באמצע. אמירת רבש"ע - בשעה שהכהנים מנגנים דוקא, אבל כשאומרים התיבות צריך לשמוע. כשמנגנים ל"וישם" אומרים¹⁰³ רבוש"ע... הצדיק. כשמנגנים לתיבת "לך" ואם... אלישע. ל"שלום" וכשם... לטובה. כשאומרים "שלום" - אומרים "ותשמרני ותחנני ותרצני" ועונים אמן. אדיר במרום אומרים אחר ענית אמן כשעדיין הטלית על פניו¹⁰⁴.

נב. הכהנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל'¹⁰⁵.

נג. אחר אמירת שיעור התהילים אומרים 'שש זכירות'.

מגילת רות

נד. אין מנהגנו לקרוא מגילת רות¹⁰⁶.

הראשונה למות אביו או אימו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות⁹⁵.

טז. אומרים 'אב הרחמים'. גם מי שאינו מזכיר נשמות, אומר⁹⁶.

מוסף

יז. מוסף לשלוש רגלים. מזכירים פסוקי מוסף המיוחדים לחג השבועות ("וביום הבכורים"). טעה בתפילתו, עיין בהערה⁹⁷.

יח. בפסקא "ומנחתם ונסכיהם" אומרים "ושני שעירים לכפר"⁹⁸.

יט. נשיאת כפיים: כשמסיים הש"ץ ברכת הודאה, אומר 'אלקינו ואלקי אבותינו ברכנו וכו', ותיבת 'כהנים' אומר בקול, ומסיים 'עם קדושך כאמור'⁹⁹, ורק אז מתחילים הכהנים לברך¹⁰⁰. אם יש רק כהן אחד בדוכן הש"ץ לא אומר 'כהנים'¹⁰¹.

כ. הקהל מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית¹⁰².

(שהוריו בחיים) מבית הכנסת בזמן זה, כמפורסם, שבבית חיינו לא היו מתחילים באמירת "זכור" עד שכל הקהל לא יצא ונסגרו הדלתות.

95 הוראת הרבי הרי"צ.

96 הוראת הרבי הרי"צ, ראה בהמלך במסיבו ח"ב ע' נח-נט.

97 שכח ולא אמר פסוקי מוסף, וזכר בטרם שאמר שם השם בחתימת "מקדש ישראל והזמנים", יחזור ויאמר כתיקונו. נזכר לאחר שחתם בשם השם, לא יחזור. טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול או של שבת, צריך להפסיק באמצע הברכה שזכר בה ולהתחיל אמצעית של תפלת מוסף של יום טוב.

98 נוסח אדה"ו.

99 פסקי הסידור.

100 שו"ע אדה"ו סי' קכ"ח סכ"ח.

101 שו"ע אדה"ו סי' קכח סכ"ו.

102 היום יום טו תשרי.

103 ואין הש"ץ אומר, שו"ע אדה"ו סי' קכח, נח.

104 היום יום ז סיון.

105 משנה ברורה סי' קכח, סק"ס. וכך נהגו אצל כ"ק אד"ש.

106 פסקי הסידור. המלך במסיבו ח"א ע' קעב, רצו. אף שהובא בשו"ע אדה"ו סי' תצ, יז, תצד, יג. וראה עוד בקשר לזה שם ע' רצו.

ונתבאר בכמה מאמרים ושיחות קודש. בפועל (כפי שכתב כ"ק אד"ש) "מעולם לא נהגו כחב"ד ובעוד כו"כ [מקומות] לקרוא מגלת רות בביהכ"נ" כלל. וגם לא שה"ש וקהלת. ולא שמעתי שילמדו (או יקראו) אותן ביחידות בבית וכיו"ב ביי"ט הנ"ל דוקא". ביחית יום ב' דחה"ש תשי"ח נאמר: יש נוהגין לקרות מגילת רות בחג השבועות (ביום א' או ביום ב'). וטעם הדבר - בפשטות - "לפי שדוד המלך ע"ה מת בעצרת והקב"ה ממלא גנותיהם כו', ובודאי בעצרת נולד, ומגילת רות נכתב לייחס דוד" (שע"ת סתצ"ד סק"ו).

ואף שאין מנהגנו כן - הרי זה רק בנוגע לקריאת מגילת רות בגשמיות, אבל בודאי ישנו הענין עצמו

סעודת יום טוב

- א. קידוש היום:** אתקינו סעודתא (ליו"ט), אלה מועדי, בורא פרי הגפן.
- ב.** אם לא בירך שהחיינו בליל החג ונוכר למחר אומר בשעה שנוכר, ואומרו אפילו באמצע היום שלא על הכוס¹⁰⁷.

סעודה חלבית

- ג.** "נוהגים לאכול מאכלי חלב¹⁰⁸ ביום של חג השבועות, ומנהג אבותינו תורה היא, כי הרבה טעמים נאמרו עליו¹⁰⁹. וכן הוא מנהג כ"ק אד"ש.
- ד.** מנהג כ"ק אד"ש לאכול מיני מזונות חלביים, ואינו נוטל ידיו לסעודת מאכלי חלב¹¹⁰.

ה. כיוון שבאכילת מזונות אלו הוא יוצא ידי חובת קידוש במקום סעודה, צריך לאכול כזית תוך כדי אכילת פרס¹¹¹. וצריך לשים לב לכך, כיוון שמצוי שאוכלים בסעודה זו מיני מאפה למיניהם שאין בהם כ"כ קמח, ואמנם ברכתו הראשונה היא 'מזונות' אבל אין בהם שיעור הנ"ל.

ו. בדבר ברכה על עוגת גבינה, ראה לקמן - הוספה ב'.

ז. **הבהרה חשובה:** מצוה לענג את החג בסעודה ועיקר הסעודה הוא בלחם¹¹², וכבוד היום חשוב מכבוד הלילה, ולכן העושים סעודה חלבית ושבעים ממנה ממש, פוגעים בסעודה העיקרית¹¹³.

ח. **שיעור קביעת סעודה:** כשאוכלים מאפים המוגדרים מבחינה הלכתית כ'לחם שאינו גמור¹¹⁴, יש להיזהר שלא יאכל מהמאפה יותר משיעור הנקרא כדי שביעה [230 סמ"ק], שאז צריכים לברך ברכת המזון¹¹⁵. ואף אם אינו שבע מהמאפה לבד, אלא שאוכלו עם לפתן המשביע, הרי זה כאילו שבע ממנו לבדו ונתחייב בברכת המזון מן התורה.

כו. וראי לדבר - מה"תקון" שאומרים בליל שבועות . . . שמכל ספר נכללו בו רק כמה פסוקים, ואילו ענינים השייכים לשבועות - כמו מעשה מרכבה וכו' - אומרים בשלימותם, וכן מגילת רות אומרים בשלימותה, מצד שייכותה לחג השבועות. בשיחת יום ב' דחה"ש תשמ"ח נאמר: ואף שבחב"ד אין נוהגין לקרוא מגילת רות בפועל (מאזיח טעם שיהי'), הרי בודאי שהעדר הקריאה בפועל אינו גורע בשייכות הענין, ואדרבה כו. ולהעיר ששייכות דמגילת רות לעצרת הובאה ונתבארה גם בדרושי תורת חסידות חב"ד.

(107) ע"פ שו"ע אדה"ו סי' תע"ג ס"ב.

(108) שו"ע אדה"ו סי' תצד, טז. ובלוח כולל חב"ד שעורכים סעודה זאת בבוקר החג אחר הקידוש.

(109) בטעמי המנהג נאמרו כמה דברים, ומהם: (1) לזכר שאחר מתן-תורה אכלו מאכלי חלב, משום שכלי הבישול להכנת מאכלי בשר, לא היו כשרים, כי נצטוו בהר-סיני על הלכות כשרות והיו צריכים להכשיר, לשחוט את הבשר וכו'. (2) זכר לפסוק "דבש וחלב תחת לשונך". (3) זכר לשתי הלחם שהקריבו בחג, אוכלים שני תבשלים - לחם עם חלב ולחם עם בשר.

(110) המנהג לאכול בסעודה החלבית מיני מזונות, פשט בתפוצות ישראל, וכן כתב בדרכי תשובה יו"ד סי' פט סק"ט שכן קיבל מאבותיו ורבבותיו הק'. אלו הנוהגים ליטול ידים גם בסעודה החלבית הוא לשיטת הרמ"א שכותב על מנהג אכילת חלבי שהוא זכר ל"שתי הלחם" שהוקרב בחג השבועות בבית המקדש, והיינו שאוכלים ב' סעודות, אבל

אדה"ו לא הביא את לשונו בטעם אכילת חלבי וכתב "הרבה טעמים נאמרו וכו'".

(111) בין 3 ל-6 דקות.

(112) שו"ע אדה"ו סי' תקס"ט, א-ד.

(113) כהצעה למנוע מצב זה, אפשר לחלק את אכילת מאכלי החלב לשתיים - לאכול קודם התפילה כחלק מהמזונות שאוכלים כדי להתפלל בכוונה וישוב הדעת, ואת שאר המאכלים לאכול אחר הקידוש ובכך פוטרים את הבעיה שעלולים לשבוע ממש רק מהסעודה החלבית.

(114) הגדרתו = מאפה העשוי מעיסה שנילושה בנוולים שרובם אינם מים אלא שאר משקים כגון: חלב, חמאה, דבש, שמן, מיץ, דוגמאות המצויים הם: מאפים מבצק עלים, בורקס, מלאווח, ג'חנון, לחמניות מזונות, פיצה, כעכים יבשים, רוגלאך וכדומה.

(115) ראה סדר ברכת הנהגין פ"ב.

יג. יש לברך ברכה אחרונה על הסעודה החלבית, כיוון שלמנהגו אין לאכול חלב ובשר בסעודה אחת, (גם כשממתין כשיעור הנדרש ביניהם)¹²².

יד. רוחצים את הידיים היטב במים, על מנת להסיר את מה שנדבק בידיים, כשומן וכדומה¹²³.

יז. יש להחליף מפה לאחר סיום הסעודה החלבית.

סעודה בשרית

טו. **שמחת ועונג יום טוב:** בסעודת היום יש להקפיד לאכול בשר כבכל יו"ט, דחיוב השמחה [מדאורייתא] הוא הן ביום והן בלילה¹²⁴. והמנהג לאכול בשר בקר¹²⁵. וישתה יין בסעודה¹²⁶. [הסעודה החלבית (שהיא מנהג) אינה מחליפה את הסעודה הבשרית שהיא מצוה מדרבנן משום עונג יום טוב ושמחת יום טוב]¹²⁷.

טז. האנשים אין יוצאים ידי חובת שמחת יו"ט מדאורייתא אלא ב[רביעית] יין¹²⁸. והקטנים נותן להם דברי מאכל

(122) ע"פ לשון הוזהר בפ' משפטים שאין לאכול חלבי ובשרי "בשעתא חדא ובסעודתא חדא". וכן מדברי השל"ה בסוגיא דשבועות שכתב שמברכים ברכת המזון וממתנינים שעה.

(123) שו"ע יו"ד סי' פט ס"ב.

(124) ע"פ השערי תשובה ריש סי' תקכ"ט, כמגן אברהם בסי' תקמ"ו.

(125) מג"א סי' תקנ"א, סק"כ בשם הב"ח שהפירוש חיוב שמחה הוא בבשר בקר. האוכלים עוף או שלא אוהבים בשר בקר או שזה גורם להם הרגשה כבדה ועייפות וכו' יש להם על מי לסמוך.

(126) שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט, ד.

(127) שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט סי"ד וסי"ז. וראה שו"ע אדה"ז סי' תצ"ד סט"ו.

(128) שו"ע אדה"ז תקכט ס"ו. אלו המקדשים בעצמם, יכולים לצאת ידי חובה בשתיית הרביעית מכוס הקידוש. כ"ק אדמור" מהורו"צ י"ע שנתה רביעית יין בכל סעודה. להעיר מלשון אדה"ז שם ס"ד "וצריך לקבוע כל סעודה על

ט. **דגים עם חלבי:** יש להיזהר שלא לאכול דגים עם חלב¹¹⁶. אבל מותר לאכול דגים עם חמאה או עם שאר מוצרי חלב שומניים¹¹⁷.

י. אם קידש על הכוס שבמשך השנה משתמש בה בסעודה בשרית, לא ישתה ממנה בסעודה החלבית¹¹⁸.

בין אכילת החלבי לבשרי

יא. יש להמתין שעה בין הסעודות¹¹⁹. המתנת השעה היא מסיום אכילת מאכלי החלב, עד תחילת אכילת מאכלי הבשר¹²⁰. [יש אומרים, שהמתנת השעה היא מאחרי אמירת ברכה אחרונה על אכילת החלבי, ולא מסיום האכילה]¹²¹.

(116) בית יוסף יו"ד סי' פז ס"ה. יש שהתירו רק במאכלים שומניים והחמירו אף בגבינה, ויש שהחמירו רק בחלב עצמו. (117) עיין בפתיח תשובה סי' פז סק"ט, שמביא את דברי הלבוש דאסור לאכול דגים בחלב משום דחקר אצל חכמי הרופאים דדווקא דגים המטוגנים עם חמאה מותר לאכול אבל דגים המבושלים בחלב יש בו סכנת חולי. ובדומה לזה כתב גם הפרמ"ג (משב"ז סק"ג), ואנו נוהגים ע"פ הוראה מהצ"צ - להיזהר בזה, ולכאורה הכוונה בהוראת הצ"צ שכאשר מערבים בחלב חמאה או שמנת בטלה הסכנה שיש בחלב (עם דגים) בפני עצמו.

(118) שו"ע יו"ד סי' פח.

(119) אג"ק ח"כ ע' רפט, והתועודיות תשד"מ ח"ג ע' 1579, שבהתאם לאחד מהטעמים לאכילת מאכלי חלב בהג השבועות כדי להראות שבני ישראל שומרים על ההפרדה בין חלב לבשר, מזה מובן שאין להקל ח"ו בהפסק בין הארוחות. וכפשוטו, שצריך לחנך קטנים להכות בין חלב ובשר, כל א' לפי עניינו.

(120) לאחר המתנת שעה אין צורך בקינוח והדחת הפה. ראה אג"ק ח"כ עמ' רפט. וראה בהרחבה בספר 'בירורי מנהגים - מועדים' לרב שבתי שיחי' פרידמן. אך יש אומרים שאף לאחר שהמתין שעה יש לקנח את הפה ע"י שתייה, ואכילת מאכל פרווה מוצק, - כן היא דעת הרב מיכאל שיחי' אבישיד, בהבנת דברי הרבי במכתב הג"ל.

(121) כן היא דעת הרב מיכאל שיחי' אבישיד. ע"פ דברי השל"ה בסוגיא דשבועות שכתב שמברכים ברכת המזון וממתנינים שעה.

התוועדות

ב.ב. אצל כ"ק אד"ש נהוג שנוטלים ידיים לפני השקיעה, ואוכלים פת (לפחות בשיעור "כביצה"), ומנגנים ניגוני רבותינו נשיאנו¹³³.

ב.ג. עניינה של התוועדות זו, כדי לחבר ולהמשיך את כל השפעות החג למשך השנה, וממשיכים זאת בסעודה גשמית ובתורה שמתחילים ביו"ט וממשיכים אחר יציאת היו"ט.

ב.ד. בהתוועדויות אלו, מנהג הרבי כמ"פ לדבר אודות חינוך והתחזקות והוספה בלימוד התורה, כולל שיעורי חת"ת ורמב"ם¹³⁴. ומקשר זאת לחג השבועות - חומש: יום מתן תורה. תהילים: ספרו של דוד המלך שפטירתו הייתה בחג השבועות. תניא: ספר היסוד של חסידות חב"ד, שבו מתגלה תורת הבעש"ט שפטירתו הייתה בחג השבועות.

ב.ה. **ברכת המזון:** כשנמשכה ההתוועדות אפילו אחר כמה שעות בלילה צריך לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, לפי שהכל הולך אחר התחלת הסעודה שאז חל עליו חיוב הזכרה מעין המאורע ולא נפקע ממנו חיוב זה ביציאת היום [כמובן, רק באם לא הבדיל בתפלה או על הכוס, או שאמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול"].

המשמחים אותם לפי ערכם משום שמחת יום טוב. בשתיית היין, ודאי אין לבסומי כו' וכמו שכתב הרמב"ם גבי שמחת יום טוב לא ימשך ביין כו'¹²⁹.

י.ז. נוטלים ידיים לסעודת יו"ט, ומברכים על לחם משנה כבכל שבת ויו"ט.

י.ח. כשאדם אוכל ושותה לצורך שמחת יו"ט לא יגרר בשחוק וקלות ראש שאין זו שמחה של מצוה אלא הוללות וסכלות. וכן יש להיזהר לשמור על גדרי הצניעות¹³⁰.

י.ט. היו"ט של חג השבועות שונה מכל הימים טובים, בכך שביו"ט זה מודגש יותר ענין השמחה במאכל ובמשתה¹³¹, כדי להראות שנוח ומקובל יום שניתנה בו תורה¹³², וכמו שאמרו חז"ל בנוגע לחג השבועות "הכל מודים דבעצרת בעינן נמי לכם".

י.י. באם אחד מבני המשפחה התחיל סעודתו מאוחר יותר, יש להיזהר שאין לאכול חלבי ובשרי על שולחן או מפה אחת. ויש להניח מפה מיוחדת או לעשות היכר.

תנח

נ.א. קרבנות. אשרי. ובא לציון. חצי קדיש. תפילה לשלש רגלים. קדיש שלם. עלינו.

133 על-פי הסדר שהורה הרבי בהתוועדויות דראש-השנה, ועוד. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הה"מ ואדה"ז), א-לי אתה (אדמו"ר הזקן), ניגון הקאפעליע (אדמו"ר האמצעי), ימין ה' (אדמו"ר הצ"צ), לכתחילה אריבער (אדמו"ר המהר"ש), ניגון הכנה (אדמו"ר הרשב"ב), הבינוני (אדמו"ר הרי"צ), הוא אלוקינו / אתה בחרתנו (כ"ק אד"ש מה"מ), ניגון הקפות (הרלו"צ).
134 התוועדות חנה"ש היתנשא"א (ספר השיחות תנשא"א ח"ב ע' 560). ועוד.

היין דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו".

129 ספר המנהגים ע' 38.

130 שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט סי"ב, י"ג.

131 בכל יו"ט ישנה מחלוקת האם צ"ל חציו לכם, ואפילו ע"פ ההלכה שבכל יו"ט צ"ל חציו לכם יש חילוק בין שאר היו"ט לחג השבועות שבחג זה אסור להתענות תענית חלום אפילו למי שהתענית עונג הוא לו, כמ"ש אדה"ז בסי' תצד סי"ח.

132 ע"פ שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"ח.

♦ מוצאי יום טוב ♦

ג. במוצאי החג, בקביעות שנה זו¹³⁵.
הבדלה: ללא נר ובשמים. אין אומרים ויתן לך.

(135) מכיוון שלא עברו ז' ימים מהמולד ואף לא תחילת ז'.

א. **מעריב:** אתה חוננתנו, קדיש שלם (תתקבל), עלינו.

ב. **קידוש לבנה:** אין מקדשים את הלבנה

♦ ימי התשלומין ♦

הקבועים של חת"ת ורמב"ם וגם בשמירת השיעורים של כאו"א לפי עניינו¹³⁷.

א. **כינוס תורה:** המנהג שנקבע מכו"כ שנים ובכו"כ מקומות לערוך "כינוסי תורה" לאחר י ובסמיכות לכל א' משלש רגלים (שלש פעמים בשנה), כולל ובמיוחד חג השבועות, שלהיותו "זמן מתן תורתנו" הרי זה הזמן הכי מתאים לעריכת "כינוסי תורה"¹³⁸.

ז. **כינוסי ילדים:** בהמשך למדובר אודות כינוסי ילדים בימים שלפני חג-השבועות, והבאתם בחג-השבועות עצמו לקריאת עשרת הדיברות, כ"ק אד"ש הורה הוראה, ועל-מנת לפרסמה: לאסוף ולכנס ילדי ישראל הן בנים והן בנות, גם בימי התשלומין לחג-השבועות, ומה טוב – עד י"ב בסיוון ועד בכלל, לכנסם פעם אחת, ומה טוב – פעמיים: פעם אחת לכנסם בבתי-הספר שם לומדים הם תורה, בהוספה על סדר לימודם הרגיל, ועוד פעם לכנסם בבית-הכנסת, "מקום שמגדלין בו תפילה"¹³⁹.

א. **אסרו חג - "יום טובח":** היום שלמחרת חג השבועות נקרא יום טובח, דהיינו שבו מקריבים עולות ראייה. מטעם זה, אסור להתענות באסרו חג שבועות מעיקר הדין (ולא רק משום מנהג כבשאר אסרו חג). ואפילו לחתן ביום חופתו.

ב. כל המרבה קצת באכילה ושתייה ביום שלאחר החג ועושהו טפל לחג, מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר אסרו חג בעבותים (ופי' בהמות עבות ושמונת) עד קרנות המזבח.

ג. באסרו חג צריך להוסיף בנתינת צדקה¹³⁶.

ד. **תחנון:** אין אומרים תחנון עד יום י"ב סיוון. בקריאת שמע שעל המיטה של ליל י"ג סיון אומרים תחנון.

ה. **החלטות טובות:** כל ימי התשלומין מסוגלים ביותר לקבל החלטות טובות ולקיימן בפועל בכל הקשור ללימוד התורה, החל בשמירת השיעורים

(136) בזמן שבית המקדש היה קיים ביום זה היו מקריבים עולות ראייה שלא היו יכולים להקריב ביו"ט עצמו כיוון שאין בהם שום צורך אוכל נפש, ואין מחללים את יו"ט בשבילים, וקרבנות אלו היו מביאים ממזונו דווקא, ולכן גם כעת שא"א להקריב קרבנות בפועל צריך להוסיף לפחות בנתינת הצדקה ממזונו.

137 התועודויות תש"ג ח"ג ע' 274.

138 שיחת ב' דחה"ש תשמ"ט.

139 לקו"ש חכ"ג ע' 259.

נ"ע) מן המיצר דעמק הבכא האירופאי, והגיע צלחה לארצות הברית (יום ב', כ"ח סיון ה'תש"א), שאז התחילה תנופה חדשה בהחזקת והפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות¹⁴¹.

ב. יום זה נקבע ע"י רבים מישראל ליום התוועדות וקבלת החלטות טובות בכל הפעולות והפצת התורה והיהדות, ולכן כעת יש להתחזק בכל ה"ל"ל¹⁴².

(141) נוסח ה'ה'פתח דבר' ממאמר ד"ה 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', שיצא לכבוד יובל שנים להציאה מן המרחב (יום ב' כ"ח סיון ה'תש"א - יום ב' כ"ח סיון ה'תש"א).
(142) התוועדויות תשמ"ט ח"ג ע' 393.

ט"ו סיון

א. ביום זה בשנת תרפ"ז נאסר אדמו"ר הרי"צ בבית הסוהר שפאלערנע.

ב. ביום זה מודגש הציווי וההוראה והבקשה **נפשית** ביחד עם הנתינת כח לכל אחד ואחד מישראל, להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל ענייני העבודה והפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה¹⁴⁰.

כ"ח סיון

א. יום הבהיר, שבו יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א (יחד עם - יבחל"ח הרבנית הצדקנית

(140) התוועדויות תשמ"ח ח"ג ע' 480.

• הוספה א' •

נמה דינים השכיחים בהכנת מאכלי חלב

יחד עם החלב.

וכן - בדיעבד - במקרה שרוצים לערב רוטב שהתבשל בסיר בשרי עם תבשיל/מאפה חלבי, מותר להעבירו לכלי חלבי אפילו בעודו רותח, אבל יש להיזהר מלשפוך את הרוטב ישירות מהכלי הבשרי לכלי החלבי, אלא יש להעבירו בעזרת כף או מצקת בשרית או פרווה¹⁴⁵.

אפיית לחם חלבי

אסרו חכמים לאפות לחם שמעורב בו חלב, מחשש שמא יבואו לאוכלו עם בשר¹⁴⁶, אלא באחד התנאים הבאים:

בישול/אפיית מאכל פרווה, בסיר/תנור בשרי, על מנת לאוכלו יחד עם חלב

לכתחילה - אסור לבשל מאכל פרווה בכלי בשרי, על מנת לאוכלו עם חלבי¹⁴³, ואפילו שהכלי הבשרי אינו בן יומו (שלא היה בשימוש ב-24 שעות האחרונות).

בדיעבד - אם כבר בושל מאכל פרווה בכלי בשרי ורוצים לאוכלו בסעודה חלבית, אם הכלי (הבשרי הוא) בן יומו מותר באכילה בארוחה אך לא יחד ממש עם החלבי¹⁴⁴, ואם הכלי (הבשרי הוא) אינו בן יומו, מותר לאוכלו

(143) ראה ט"ז יו"ד סי' צה ס"ד, וש"ך, ג. הובא בספר 'הכשרות' ע' רצג.

(144) רמ"א יו"ד סי' פט ס"ג.

(145) ספר 'הכשרות' ע' רצג בהערות.

(146) שו"ע יו"ד סי' צו ס"א, וש"ך א.

מלפפון מומוץ וכדומה, אף על פי שהסכין נקי ומקונח היטב, ואפילו אינו בן יומו¹⁵² אסור לאוכלו עם חלב. וכן להיפך, דבר חריף שנחתך בסכין חלבי, אסור לאוכלו עם בשר. ולא זו בלבד, אלא שלכמה דעות¹⁵³, אם נחתך בסכין חלבי, אסור לאוכלו גם תוך שש שעות מאכילת בשר. כמובן, שעבור מצבים כאלה, כדאי לייחד סכין פרווה לחיתוך דברים החריפים, ואז יכול לערב את הדברים שנחתכו בסכין הפרווה בשני המינים.

גבינה קשה

בנוגע למנהג לחכות שש שעות אחרי גבינה קשה, הנה בגבינה יש כמה סוגים, ורבו הדעות. ישנם הסוברים שצריך להמתין 6 שעות גם היום, וישנם הסוברים שאין צורך בזה כיוון שתהליך ייצור הגבינה צהובה של היום אינה עוברת את אותם תהליכים כבעבר ולכן צריך לחכות שעה ככל מאכלי חלב. עם זאת כדאי לדעת, שהיום קיימת גבינה צהובה שנעשית מחלבונגי חלב וכל הדעות סוברים שאין צורך לחכות אחריה יותר משעה. ויש גבינות שכן עוברים את התהליך שלכו"ע יש להמתין שש שעות¹⁵⁴.

1. כשיש לאותו לחם צורה שונה ומיוחדת¹⁴⁷.
2. כשניכר על פניה של הפת שהיא חלבית¹⁴⁸,
3. כגון: שפיזרו עליה פרורי גבינה וכדומה).
כאשר כל הפת תיאכל באותו יום בלבד¹⁴⁹.

חימום מאכלים חלביים על פלטה בשרית

מאחר והפלטה משמשת בשבתות למאכלים בשריים ומצוי שיש עליה אוכל בשרי בעין, יש להימנע מלחמם מאכלים חלביים עליה.

הכנת בלילה חלבית ובלנוז פרווה

כדי לא להגיע לידי תקלה - ראוי להכין את הבלילה עם כל הרכיבים הפרווה, ולהוסיף את החומרים החלביים לאחר העברת התערובת לכלי אחר. עם זאת במקרה הצורך במידה והשימוש נעשה בחומרים קרים בלבד, ניתן להכניס גם את החומרים החלביים כבר בהתחלה, בתנאי שמיד לאחר השימוש שוטפים את המקצפים היטב במים קרים או פושרים ונוהרים שלא יונחו בכיור עם שיירי מזון שאינם פרווה¹⁵⁰.

שימוש במערוך פרווה למאכלים חלביים

אין להשתמש במערוך שהיה בו שימוש עם מאכלים בשריים להכין בו בצק לארוחה חלבית, ואפילו כשבצק הוא פרווה¹⁵¹.

דבר חריף

דבר חריף כמו צנון, בצל, שום, לימון, זיתים,

(152) היינו - שכבר עברו 24 שעות מעת שהשתמשו בו לבשר חם.

(153) פמ"ג בא"א סתצ"ד סק"ו. ועוד.

(154) להלן הסוגים שיש להמתין שש שעות: מנטל, גאודה, מכבי בלו, פטה (לפעמים חצי שנה אך נשארת רכה), פרמון, צ'דר חריף (צ'דר רגיל במרקם דומה אך נחלקו בו הפוסקים כי נעשה על ידי בישול ולא בישון וגיבון רגיל), קשקבל, קממבר, וכן חלק מגבינות מלוחות שנחתכים מכיכר שלם.

(147) שו"ע שם, ס"א.

(148) פר"ח שם.

(149) דעת התורת חטאת שם וברמ"א.

(150) עיין בספר 'הכשרות' ע' נא ואילך.

(151) עיין בספר 'הכשרות' ע' סז ואילך.

♦ הוספה ב' ♦

כמה דיני ברכה על סוגי מזונות חלביים

מה נכלל באותו כזית בכדי אכילת פרס. לכן, לכתחילה צריך להיזהר לאכול כזית בכדי אכילת פרס והיינו ששישית מהעוגה יהיה מקמח. ובעוגה שיש בה מעט מאוד מזונות, עד שאינו אוכל כזית בכדי אכילת פרס - יש לאכול גם דבר שברכתו האחרונה תהיה "על המחיה".

ברכת עוגת גבינה

אפילו אם מעורב בה רק כמות קטנה של קמח, ומטרת הקמח הוא לא רק בכדי להדביק את המאכל, ברכתו מזונות.

ברכת על המחיה

בנוגע לאופן חשבון ה"כזית", יש כמה דעות

♦ הוספה ג' ♦

כמה דינים השכיחים בקריאת התורה

בדיוק רב, הן בהקריאת והן בהשמיעה, דלא זו בלבד דחזן הקורא בתורה צריך לדייק באותיותיה להוציא כל תיבה ותיבה בדיוק במבטא הנקודות בשפה ברורה, הנה לבד זאת צריך לדייק בהטעמים שיהיו כתיקונם, וכבר הוזהרו הקוראים בתורה ע"ז . . דכשם גדול ורב מאוד שכר הקורא בתורה כדין שהוא ענין חיים, הנה גדול עצום הוא עונשו של המזלזל בקריאת התורה ואינו מייגע עצמו ביגיעה גדולה תחילה לידע כל פרטי הטעמים והוא בכלל מחטיא את הרבים השומעים את קריאתו המשובשת, דזהו חיים ומות ביד הלשון, וכן הוא בשמיעת קריאת התורה שצריך לשמוע מתוך הספר שבידו ולשמוע כל תיבה ותיבה, וכידוע גדול עצום העונש בזה ובבא להבלתי נזהרים בזה, וכמבואר בספרים דשמיעת קריאת התורה בדיוק נוגע בבני חייא ומזונא, והמזלזל בשמיעת קריאת התורה הוא כעז פנים המגרש את המלך מהיכלו, והמדבר עם זולתו הוא מחטיא את הרבים, ומרבה ח"ו וח"ו מתים ועניות בישראל . . "

אפשר לעשות מנין נוסף רק במידה וישנם לפחות שישה אנשים למעלה מגיל מצוות שלא שמעו קריאת התודה, ועוד ארבעה אנשים שנוכחים במקום ועונים על הברכות. וצריכים להיות נוכחים במקום עד אחר סיום ברכות ההפטרה.

אם אחר שהתחיל העולה הראשון לברך יצאו מקצתם, אפשר לגמור את כל קריאת התורה ויאמרו חצי קדיש אחר הקריאה, אבל לא יקראו למפטיר ויקראו את ההפטרה ללא ברכותיה.

במקום הצורך אפשר לעלות לתורה גם מי שלעת עתה אינו שומר על החג.

הקורא בתורה יכין היטב את הקריאה, וידע אשר ממש בנפשו הוא, על מנת להוציא אחרים ידי חובתם כראוי.

קטע ממאמר של הרבי הרי"צ¹⁵⁵ אודות ענין זה, המבטא עד כמה חשוב הדבר, וז"ל:

" . . דזהו ענין קריאת התורה שצריכה להיות

• הוספה ד' • כמה עיקרי דיני יו"ט

מותר להשתמש בתיון כביום חול ולהוציא מהכוס כיוון שאם יכינו מערב יו"ט יפוג טעמו.

מקלף

מותר להשתמש במקלף ביו"ט אפילו שהוא כלי המיוחד לברירה¹⁵⁸, כיוון דאין דרך לקלף לימים רבים, וכן אם יקלוף מערב חג יפיג את טעמו וישתנה צבעו לגריעותא.

מגרת

מותר לגרר פירות וירקות וכל גידולי קרקע (שאם היה מכינם מערב יו"ט היו משתנים בטעמם לגריעותא), בפומפיה ביו"ט רק בשינוי¹⁵⁹. משא"כ גבינה צהובה אסור כיוון שלא משתנה טעמו אם היה מכינו מערב יו"ט. דברים שאינם גידולי קרקע כגון: ביצים בשר דגים מותר ע"י שינוי. ובמזלג מותר לגמרי.

טחיטה

אסור לסחוט תפוזים (ושאר פירות הדר) ביו"ט, כיוון שהדרך הוא לסחוטם לימים רבים.

לישה

לישה מותרת ביו"ט ולכן מותר לעשות דייסה לתינוק כמעשהו בחול, וכן לערב טחינה במים עד שתתאחד כפי הרגילות¹⁶⁰.

תיקון כלי

מותר לפתוח קופסאות שימורים ושקיות מזון, במצב שאם היה פותח מערב יו"ט היה המאכל מתייבש¹⁶¹.

158 (שאסור כמ"ש בס"ת תקי"ב).

159 כגון שיחזיק את הפומפיה הפוך או שלא יגרר על הצלחת אלא על מפית נייר או שקית.

160 שו"ע אדה"ו סי' תצ"ה ס"ב וסי' תק"ו.

161 שם סי' תק"ט ס"י וסי"ד.

מלאכה¹⁵⁶ שהותרה ביו"ט היא רק מלאכה שעומדת בכמה תנאים עיקריים, ומהם:

מלאכה הנצרכת עבור אוכל נפש.

מלאכה שאם היה עושה אותה מערב יו"ט היה בה איזה חיסרון כגון שהיה נפגם טעמה וכדומה.

מלאכה שנעשית רק לצורך היום ולא לאחר יו"ט.

להלן מובאים כמה הלכות למלאכות פרטיות המצויות.

בורר ביו"ט

הכלל הוא שמותר לברור ביום טוב כדי למעט בטרחה ולהרבות בשמחת יו"ט¹⁵⁷. ולכן בכל מצב צריך לבחון מה יותר קל, ויברור את המיעוט ולא את הרביעי, ולכן במצב שיש אוכל מועט צריך לברור את האוכל, ואפשר לברור גם פסולת מתוך אוכל, אבל במצב שהפסולת הוא מאוד דק ויש קושי בברירתו, אפילו שהוא מועט יברור את האוכל מתוך הפסולת. ויכול לברור ביד או בכלי שאינו מיוחד לברירה, וכן מותר לברור שלא לאלתר. לדוגמא: ע"פ הנ"ל מותר לברור העצמות מהדגים כביום חול.

156 חז"ל קראו לחג השבועות "עצרת", אחד המשמעויות בשם: "עצירה מעשית מלאכה", שכן בחג אסור לעשות מלאכות חול. ואף שבכל החגים אסורות המלאכות, אומר הרבי (התועודיות תשמ"ג, ח"ג, ע' 160) בשם רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, שבשבועות ניכרת איסור-עצירת המלאכה יותר משאר החגים, כי לכולם גם סימני היכר אחרים - מצות בפסח, סוכה בסוכות - ואילו בשבועות איסור המלאכות הוא סימן ההיכר היחידי (מלבד קורבנות החג במקדש ומצוות קידוש וכו' שאינה מיוחדת לשבועות).

157 שו"ע סי' תקי"ט ס"א. ב. בתנאי שלא היה יכול לברור מערב יו"ט.

להתייעץ עם רב מורה הוראה¹⁶⁷.
צחצוח שניניים ביו"ט כבשבת.

הוצאה מרשות לרשות

הוצאה מרשות לרשות ביו"ט הותרה לצורך אוכל נפש¹⁶⁸ ומתוך כך הותרה שלא לצורך, אבל צריך שיהיה בזה קצת צורך היום.

אש

ראוי להחמיר ולא לקחת אש מנרות של יום טוב לצורך סיגריה¹⁶⁹.

להגביר אש של הגז ביו"ט מותר, להנמיך אסור.

רחיצה

מקלחת ביו"ט אסורה. אא"כ מצטער מחום היום מותר להתרחץ במים קרים¹⁷⁰.

הכנה

אסור להכין מקודש לחול כבשבת.

שעון

מנהגנו שאין נושאים שעון בשבת על היד¹⁷¹, וכן הוא בנוגע ליו"ט¹⁷².

אסור לחתוך נייר או מפה אפילו שלא כמידתו המדוייקת, משום תיקון כל¹⁶².

מוקצה

מוקצה ביו"ט חמור יותר משבת¹⁶³, כיוון שבשבת כל המלאכות אסורות ואין חשש שמא יזלזלו בקדושת השבת, משא"כ ביו"ט שהתירו מלאכות אוכל נפש, ואנשים אופים ומבשלים, חששו חז"ל שמא יבואו לזלזל ויתירו את האסור לכן עשו היכר ואסרו טלטול מוקצה ביו"ט גם בדברים המותרים בשבת. לכן עצמות העוף והדגים הם מוקצה, כיוון שהוא נולד ביו"ט, שהרי קודם החג היה חלק מהאוכל וכעת נעשה כאוכל לבעלי חיים¹⁶⁴. אמנם לצורך ניקיון השולחן מותר להסירם.

טלטול פח אשפה ביו"ט נחשב כמוקצה מחמת גופו שאסור לטלטלו, אבל אם זה מאוס בעיניו מחמת ריח לא טוב או שריבוי האשפה מציק לו בביתו מותר לו לפנות את הפח¹⁶⁵.

אסור לשטוף הריצפה במים משום עובדין דחול¹⁶⁶ אפילו עם מים לבד. אבל מותר ניקוי נקודתי עם מים לבד.

תרופות ביו"ט דינם כבשבת. ובשעת הצורך יש

167 עיין ציץ אליעזר חלק ח'.

168 שם סי' תקיח ס"א.

169 שו"ע סי' תער"ד ס"ב.

170 שו"ע אדה"ז סי' תקיד ס"א.

171 אנ"ק ח"ד עמ' ר"ג.

172 כ"ק אד"ש העיר על כך ביו"ט בהתוועדות חג הסוכות תשי"ד.

162 שם סי' תק"ח ס"ב.

163 שו"ע סי' תצה ס"ד.

164 ואצ"ל גרעיני הפרות שגם בשבת הם מוקצה, כיוון שאינם ראויים למאכל כלל.

165 שש"כ פרק כב סמ"ח.

166 שו"ע אדה"ז סי' שלז ס"ג-ד.

זמני הלכה לחג השבועות - לשיטת אדה"ז

באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	עלות השחר
3:00	2:49	2:56	2:53	עלות השחר (72 דק')
4:13	4:06	4:10	4:09	זריחה האמיתית
5:30	5:25	5:29	5:25	סוף זמן קריאת שמע
9:04	9:01	9:04	9:01	חצות
12:39	12:38	12:39	12:37	שקיעה הנראית
19:43	19:46	19:45	19:45	שקיעה אמיתית
19:47	19:50	19:49	19:49	צאת הכוכבים
20:10	20:13	20:11	20:11	

הערות:

זמן "השקיעה הנראית" מיועד עבור תוספת שבת.
מ"השקיעה הנראית" אסור לעשות שום מלאכה בערב שבת, כדי להוסיף מחול על הקודש.
זמן "בין השמשות" מתחיל מ"השקיעה האמיתית".

זמני ההלכה נערכו ע"י הרב יעקב סינגאווי

קבלת התורה

בזמינות

ובבהירות

40 מורי
הוראה ורבני
קהילות חב"ד
ליובאוויטש,
זמינים להשיב
לשאלות
הלכתיות
לציבור אנ"ש
במשך השנה

יש לך שאלה?

ח.מ.ס לרב

שאלות - שי"ך לרב פוסק דינים

055-7081737

שי"ך מכון הלכה חב"ד

077-2251770

שעות המענה:

בשעות הבוקר: 08:00-11:00

בשעות הערב: 00:00-24:00

בברכת

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד